

Стево Узелац, геом.

Организација омеђавања

Потреба физичког утврђивања међа неоспорна је. Као доказ поред властитог искуства, служи нам рад свих културних земаља, које су се схвативши вредност ове операције позабавиле избором међних белега, њиховим осигурањем, прилагођујући га теренским и материјалним могућностима.

Наш катастар вршен по најсавременијим методама, пропуштајући ову операцију, не преставља оно што се од њега изискује, а узевши у обзир да се са минималним издацима и трудом, обзиром на његово коштање, може надокнадити, прави је грех и даље прелазити преко те потребе, која је и законом јасно предвиђена, али на том и остала.

На овом месту, као геометар аграрног суда, покушаћу да изнесем, како и са колико би се успеха могло, искористивши рад аграрних судова, свршити омеђавање и обележавање сталним белегама парцела у 64 среза Јужне Србије и Црне Горе т. ј. у оним где постоји који од односа предвиђених законом о уређењу Аграрних односа у пом. крајевима, а без и најмањих, специјално зато, материјалних издатака.

За правилно обележавање међа потребно је извршити омеђавање као претходњу радњу. У ту сврху ове две операције, и ако овисне, треба разликовати.

Износећи у кратким цртама сврху и рад аграрних судова, хоћу да скренем пажњу: са колико се тачности извршује омеђавање, а услед техничких несавршености и правних недостатака тапије, [на преку потребу обележавања међа сталним белегама из момента њихова опредељења.

Цињ и сврха судова, свима је познат: коначно ликвидирање аграрних односа т. ј. откуп бивших господарских права и убаштињење нових сопственика. Као центар расправе овде је парцела, па према тому пре почетка сваког извиђања, потребно је знати величину и обележје тога спорног објекта. У ту сврху геометар излази на терен, омеђи парцелу привременим белегама, кољем, узевши уједно све податке за израду једног плана који ће бити саставни део пресуде и база за тапију. Кад је израђен план, суд одредивши увиђај на лицу места, пречишћава све спорне ствари, нарочито дитање граница сопствености у колико их је геометар снимио

као спорне. Према резултату извиђања, суд проглашује сопствеником, извесних парцела, до јучерашњег чифчију-обрађивача, а на темељу података премера, као правни доказ сопствености, поменути добива тапију.

Омеђавање, овим радом, потпуно правилно извршено, искључује спорове и суделовања судских и других органа и са тиме материјалне издатке, који би се, у сваком другом случају појавили. Паралелно тому ево директних разлога потребног обележавања међа у истом моменту.

Обзиром на форсирани рад премера, примитивност израде планова и узимање са истих података за тапију, ове према тому не дају новом сопственику апсолутни доказ о величини и положају имања. Потребно је приметити, да ма са коликом тачношћу снимали, картирали и узимали податке, услед неминовних грешака ми смо у стању само приближно да одредимо, односно реконструисемо, положај једне тачке, и зато нетреба од премера изискивати оно што он не може дати. Тапија, у рукама новог сопственика, по свом облику и садржини нема потпуне правне вредности, тим пре што за основ нема ни катастарски премер, будући је на темељу ње немогућа реконструкција на терену.

Обзиром на ове констатације и све околности које не пружају довољне физичке и правне гаранције сопствености, неопходно је потребно, искоришћујући свршено омеђавање, извршити обележавање међа сталним белегама, како би једном за свагда биле тачно фиксиране. На тај начин ћемо добити оно што неможемо изискивати од премера и тапије.

Поставља се питање избора, набавке и постављања међбелега, овде од стране аграрних судова. § 53 зак. о уређењу агр. односа, напомињући да га је задесила судбина § 12 зак. о Катастру, гласи:... „на граничним странама ће поставити-геометар-сталне граничне тачке..... Постављање граничних тачака пада на терет лица, које полаже право на премерено земљиште по прописима овог закона“. Како је цео спор, за заинтересоване странке, бесплатан, ослобођен такса, у коме држава врши откуп земљишта од бив. господара, то издатци потребни за белеге бити ће уједно и једини њихови материјални издатци, те је у толико више за жаљење што се преко § 53 зак. о ур. агр. односа прелази.

Како би се извела организација обележавања, пошто је омеђавање свршено?

1) Припремни радови

Министарство финансија — Одељење катастра — у споразуму са Мин. пољопривреде имало би, строго придржавајући се § 53 пом. зак. у његовој примени, даги потребна упуства Аграрним судовима. Почетком рада у једном срезу председници судова одмах би издали наређење свима општинама да и у ком року набаве материјал за израду међних белега, а затим упутити, тамо. геоетре да даду потребна упуства за израду истих, одржавши и једно предавање о значају и потреби ове операције.

2) Набавка материјала

Ова у целости би се имала да изврши и одабере од стране Општинске управе, али под надзором геометра, шефа тех. одељка аграрн. суда, како неби дошло до евентуалних злоупотреба или услед употребе лошег материјала до слаба квалитета међних белега. Узмемо ли да су бетонске болеле, за наше прилике, најподесније, онда песак и туцаник набавили би се кулуком, а цемент и даске, потребне за калупе, новцем из зато спремљених кредита. Количину потребног материјала, приближну, прорачунао би геометар на начин који ћу под тач. 4 изнети. Израда белега, под надзором геометра, поверила би се једном члану општ. управе који би предходно био упућен у употребу и спремање доброг бетона.

3) Постављање сталних белега.

Пошто је план премереног земљишта израђен, геометар ће избројивши све маркантније и преломе тачке, одредити потребан број белега, које ће, одмах, од заинтересованих странака, бити пренете на лицу места. Одређеног дана увиђаја, кад суд расчисти сва спорна питања у погледу граница сопствености, геометар који суделује том увиђају, уз помоћ заинтересованих обрађивача извршити ће замену привремених белега, коља, сталним, тако да средина белега падне на међу. Као подземно осигурање узет ће се увек оно што буде при руци, цигла, стакло, итд. По свршеном послу, геометар ће на једној копији плана, добивеној хелиограмским путем, учртати белеге и ову доставити Одељењу катастра.

4) Прорачун.

Ако узмемо да су димензије белеге, према приложеној слици, задовољавајуће, а смеша бетона у омеру 1:3:6 (цемент, песак, туцаник) сасвим подесна за израду истих, онда

за 1m^3 набијеног бетона потребно је 185 кг. цемента, 0, 4m^3 песка, 0, 8m^3 туцанка. Према запремини белеге, из горњег 1m^3 бетона добијемо, око, 125 ком. прописни бетонски белега из чега излази да је за једну белегу потребно 1.5 кг. бетона.

Помоћу резултата рада из 4 општине, политичке, или 20 катастарских, дошао сам до односа 1:5:7:12.5 или да на једног обрађивача долази 5 парцела, 7 хектера, и 12.5 комада потребних белега, за обележавање овог имања. — Према тому приближан број белега, за набавку материјала, добијемо на тај начин што ћемо познати број заинтересованих обрађивача, у дотичној општини, помножити са коефициентом 12.5. Просечан број је, узимао, 300. множећи га са 12.5 добијемо да је потребно 3.750 белега, за обележавање дотичне општине, или 1.500 парцела односно 2100 хетара, што излази из добивеног омера.

Да знамо коштање ових белега, односно суму, новца, коју ће општина за своје обележавање утрошити, потребно је узевши као средњу цену, цемента 0.75 дин., дасака 1m^3 250 дин., 3.750 помножити са 1.25, коштање једне белеге за цемент и додати 250 дин. издатих за даске, што износи 4.937.50 дин.

Отплата ових новчаних издатака извршит ће се поделивши их пропорционално величини имања нових сопственика, а не броју парцела и за њих потребних белега. Једино на овај начин ће се извршити правилна расподела, и заштити сиромашнији сопственик чије је имање у ситним парцелама разбацано.

Узмемо ли, за пример, да су имања у пом. општини, подједнака, па суму 4.937.50 дин. поделимо на равне делове на пом. 300 обрађивача, излази да би сваки нови сопственик на јучер проглашеном имању, имао да плати 16,46 дии. Ова сума, обзиром и на оно што у истом моменту појединац бесплатно добива, имање, неће ни за најсиромашније да чини тешкоћу, и свесрдно ће уложити сав труд за успешно свршавање овог посла и чију вредност ће он бити упућен.

На тај би се начин извршило омеђавање и обележавање 95% обрадивне земље или 50—80% од целокупне површине у пом. 64 среза, а без и најмањих, зато специјалних, материјалних издатака, који би утицали на цену израде катастра. Осталих 20—50% површине, отпада на пашњаке и

шуме, која ту махом општинска добра и на њима која која су бив. господари обрађивали о властитој режији т. зв. особине, према чему је једно и друго ван надлежности агр. судова.

У колико би било потребно и на овом делу извршити омеђавање и обележавање, тај посао би се обавио, опет, под надзором геометара агр. судова а преко кметова и одборника, који би присуствујући ранијим операцијама, стекли довољну вештину и искуство, и саме заинтересоване странке. У случају спора, геометар би заједно са општинским органом, изашао на лице места, нашли пута и начина за ликовирање спора, у колико би било немогуће са утврђеним записником, тог момента, упутили парничне странке надлежним установама, како би и ово било расчишћено до почетка катастарских радова.

За ове увиђаје, које би геометар чинио на своје слободно време, Мин. финансија би му признало накнаду трошкова.

По свршеним радовима, председник аграр. суда би, у смислу чл. 28 Правилника за извршење закона о уређењу аграрних односа у пом. крајевима, издао потребна наређења о чувању постављених граничних белега.

Износићи предње сматрам да ћу наићи на довољно разумевање, као потребу, да ова ретка прилика, за свршавање ових радова, не би смела бити пропуштена. Само мало труда и пажње, па ћемо, у најскорије време, на пом. територији, на опште задовољство свих, имати свршене радове ове важне операцје.

Вој. Дракулић, геометар

Паушална уредба престављена кривуљом.

Крива линија бр. 1 добивена је нанашањем парцела и хектара по постојећој табlici уредбе о паушалу, т. ј. како је предвиђено; парцеле према хектарима, чији је количник 100% успеха. У координати $\frac{1600 \text{ хект.}}{1600 \text{ парц.}}$ и $\frac{1800 \text{ ха.}}{1620 \text{ парц.}}$ ова се линија неправилно ломи, а од њих даље правилно се савија на обе стране. Интересантно је напоменути да се линија ломи, (јер све остале тачке показују да та кривуља мора бити правилна), и то у броју 1600:1600, т. ј. у порцелацији 1:1, док-